

Rapport prosjekt: «Om Camembert og lokalt næringsliv i endring»

MiA – Museene i Akershus hentet i 2016 et privatarkiv i den gamle Meierigården på Blaker. Denne gården disponeres i dag av Guttorm Guttormsgaard. Det var på det tidspunkt uklart hva som befant seg i dette arkivet. Det viste seg å være Blaker handelsforenings arkiv, Blaker overformynderis arkiv og i tillegg et personlig arkiv. Blaker handelsforening har hatt, som mange andre handelsforeninger, en viktig rolle for lokalt handelsliv. Meieriet på Blaker, som blant annet produserte Camembert, var samlokalisert med Blaker handelsforening. Arkivene er nå ferdig ordnet, katalogisert og publisert på Arkivportalen. Arkivet(ne) utgjør ferdig ordnet 16,5 hyllemeter.

Bakgrunn

MiA-Museene i Akershus har siden 2004 (reoppnevnt i 2017) vært fylkeskoordinerende ledd for privatarkiv i Akershus. I 2011 ble Asta innkjøpt, medarbeidere kurset og systemet tatt i bruk. Fra og med 2014 har museet hatt fokus på privatarkivarbeidet og fra og med 2017 er det et satsningsområde for museet.

I perioden 2013-2015 arbeidet MiA blant annet med meieriarkiver fra lokale bedrifter, delfinansiert av Kulturrådet. Arbeidet ledet frem til en katalog om meierier i Akershus.

I 2016 ble museet i forbindelse med utredning av et annet prosjekt gjort oppmerksom på et arkiv som lå under en trapp i meieribygningen på Blaker. I tillegg ble Arkivverket i en annen sammenheng gjort oppmerksom på det samme arkivet. Bygningen disponeres i dag av Guttorm Guttormsgaard. MiA hentet raskt alt materialet, som utgjorde om lag 5 paller og fraktet dette til museets magasin. Her ble det nedfrost for å sikre at det ikke var skadedyr.

I 2017 søkte museet om midler til å katalogisere dette arkivet og mottok midler fra Kulturrådet, Arkivverket og Sørums kommuner. Prosjektet kunne dermed starte opp 1. oktober 2017. Prosjektet ble ledet av museets kontaktperson for privatarkiv. Vedkommende arbeidet også aktivt på prosjektet. En ansatt med fagkompetanse ble frikjøpt til å arbeide med prosjektet. I tillegg bisto en person delvis finansiert NAV og delvis av MiA i prosjektet.

I perioden oktober til og med april ble arkivet ordnet, lagt i syrefritt materiale og katalogisert. Hele arkivet (arkivene) er nå registrert i Asta og publisert på Arkivportalen. Ferdig ordnet utgjør arkivet (ne) 16,5 hyllemeter. Før arkivet ble satt på plass i magasinet ble materialet

Avdelingsnavn

Museene i Akershus
mia.no

Postboks 168
2011 Strømmen

Telefon: (+47) 47 47 19 80
E-post: post@mia.no

Org.nr:
974.235.390

MiA

fryst enda en gang. Materialet er nå søkbart og kan brukes som kilder til informasjon. Alle som ønsker det kan komme til museet for å se arkivet.

Faglig målsetting

I søknaden til prosjektet «Om Camembert og lokalt næringsliv i endring» ble det presisert at et mål var å gjennom å arbeide med et konkret arkiv få løftet frem MiA – Museene i Akershus som depotinstitusjon for privatarkiv. Ved å vise arbeidet med sikring og tilgjengeliggjøring skulle museet vise betydningen av å ivareta privatarkiv som ledd i en helhetlig samfunnshukommelse. Videre var det et sentralt mål at museets kompetanse ble styrket gjennom arbeidet, og at arbeidet med privatarkiv ble mer synliggjort i virksomheten.

Gjennom arbeidet med prosjektet «Om Camembert og lokalt næringsliv i endring» har arbeidet med privatarkiv i MiA blitt mer kjent. Prosjektet har bidratt til mer publisitet om privatarkiv i regionen og vektlagt betydningen av å sikre arkivalia etter dagens standard. Museet har det siste året hatt økende pågang med henvendelser både om hvordan bevare så vel som innlevering av privatarkiv. Prosjektet vil trolig også fremover bidra til at MiA blir synliggjort som privatarkiv institusjon når materiale fra Blaker handelsforening blir brukt i en katalog sammen med andre handelsarkiver i MiA.

Arkivet kom inn i museet uten at det fantes oversikt over materialet og uten noen arkivnøkkel. Ordningsprosessen ble derfor omfattende. Det var nødvendig å ta noen faglig begrunnede grep som ga læring til de involverte. Et par eksempler nevnes her. Det viste seg at materialet som kom inn bestod av flere arkiver. Det var ikke bare Blaker meieris arkiv slik man først trodde, men også Blaker handelsforenings arkiv. Disse to er å anse som to separate virksomheter, men de var samlokaliserte. Inne i materialet dukket det opp to private arkiver som ikke var knyttet til Blaker handelsforening. Bare ett dokument ble tatt vare på av museet etter samråd med arkivskaper/eier, resten ble returnert. En annen faglig vurdering som måtte gjøres var hvorvidt bilag skulle bli tatt vare på eller ikke. Det viste seg at i all hovedsak bestod Blaker handelsforenings arkiv av regnskap, og det var ekstremt mange bilag. Det ble gjort en vurdering og bilag fra hvert femte år ble beholdt.

Prosjektet har uten tvil hatt en viktig rolle for å øke bevisstheten og kunnskapen om hvordan et arkiv skal håndteres internt. Underveis i prosjektet var MiAs interne samlingsforvaltningsgruppe involvert. Dette er en på tvers gruppe med deltakere fra flere av museets avdelinger. På den måten ble den interne kompetansen og forståelse for privatarkiv styrket. Museets gjenstandskonservatorer har også vært involvert i konserveringen og dermed fått mer erfaring med papirmateriale.

Informasjon utad

Informasjon utad Informasjon om Prosjektet «Om Camembert og lokalt næringsliv i endring» har vært tilgjengeliggjort på MiAs nettsider under fanen Viten og vern/Museumstjenesten/Arkiv. Videre har det vært skrevet om i Romerikes blad i forbindelse med at Sørums kommunen bevilget midler til prosjektet. I tillegg har informasjon om prosjektet

blitt gitt i forbindelse med møter knyttet til et annet prosjekt museet har (Guttorm Guttormsgaards samlinger). I alle tilfeller der det har vært mulig, har museet informert om at prosjektet har vært tildelt midler fra Kulturrådet og Arkivverket.

Informasjonsflyten har resultert i at flere har tatt kontakt med museet om historien knyttet til Blaker handelsforening og ikke minst virksomheten til Blaker meieri. MiA vil i tiden som kommer følge opp disse henvendelsene. Målet er å få intervjuet mennesker som har vært knyttet til disse virksomhetene og å samle inn fotografier. Dette er et arbeid som vil pågå høsten 2018 og våren 2019. Henvendelsene dreier seg blant annet om informasjon om produksjonen av Camembert osten. Produksjonen av Camemberten ble på et tidspunkt flyttet fra Blaker til Dovre.

Formidling

MiA har allerede tidligere produsert en meierikatalog. Denne finnes i trykt versjon så vel som digital utgave. I søknaden ble det satt opp ønske om å revidere denne slik at katalogen ble komplettert med nye opplysninger.

Imidlertid viste seg det seg at materialet ikke inneholdt Blaker meieris arkiv, men handelsforeningens arkiv, har MiA vurdert det slik at det er ønskelig å lage ny katalog. Denne vil bli basert på Blaker handelsforenings arkiv, men også andre handelsarkiver museet allerede har. Fordi dette krever katalogisering av flere arkiver, så vil denne delen av prosjektet ikke kunne slutføres før i 2019. Det er derfor satt av penger i prosjektet til dette arbeidet. MiA har følgende handelsarkiver: Coop Romerike (som består av flere avdelinger), Kjøpmann Olaussen (Strømmen), Kolonial Fjellhamar, Strømmen Samvirkelag og Agnes Haga (handlebøker). MiA ser heller ikke bort ifra at det kan vise seg at museet har flere handelsarkiver. Dette vil komme frem i forbindelse med arbeidet med samhandlings- og bevaringsplan for privatarkiver i Akershus som skal ferdigstilles innen 2018. Dette arbeidet er også grunnen til at det ikke vil være mulig å produsere en ny katalog før i 2019. Katalogen vil bli sendt så snart den er klar til tilskudds giverne.

Økonomi

Regnskapet går i null. Det er avsatt midler som er avsatt til å lage en katalog slik det er påpekt over. Det er videre viktig å merke seg at søknadene til de tre bidragsyterne ble sendt på ulike tidspunkt og i følgende rekkefølge: Kulturrådet, Arkivverket og Sørums kommuner. Beløpene for egeninnsats og søknadsbeløp har derfor ikke vært like på alle tre søknadene. I denne rapporten og vedlagte regnskap forholder vi oss til det som faktisk ble gitt av tilskudd og faktiske tall for arbeidsinnsats.

Resultater

Prosjektet «Om Camembert og lokalt næringsliv i endring» er ikke endelig avsluttet, men hoveddelen er ferdigstilt. MiA anser det derfor som naturlig å sende inn sluttrapport og regnskap nå. Som så ofte ved prosjekter i museer, vil et prosjekt som dette lede til ny

informasjon og nye kontakter. Det har også dette prosjektet gjort. Disse vil derfor følges opp kommende året med intervjuer og innhentning av foto. MiA har også blitt tipset om at det muligens finnes mer relevant arkivalia hos privatpersoner. Det har også vært henvendelser fra personer som ønsker å se i arkivet.

Rapporten viser at prosjektet har gitt intern kompetanseheving. Museet ønsker også å påpeke betydningen av eksterne midler for å få gjort store ordnings- og katalogiseringsarbeider. Så omfattende arkiver krever ekstra bemanning for å få utført arbeidet innen rimelig tid. MiA takker Norsk Kulturråd, Arkivverket og Sørums kommuner for støtte til prosjektet. Katalog vil bli ettersendt tilskuddsgiverne.

Med vennlig hilsen

Cecilie Øien

Sign.

Adm. Dir.

Katja Nicolaysen

Konservator NMF/

Kontaktperson privatarkiv